

VU Research Portal

Simon Stevin en het hermetisme

Schilt, C.

2013

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Schilt, C. (2013). *Simon Stevin en het hermetisme: Een cultuurhistorische studie naar zijn methodologie*. [, Vrije Universiteit Amsterdam]. Eigen Beheer.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Bijlage

Proeve van vertaling van de lofdichten van Jan Cornets de Groot bij de *Weeghconst* van Stevin ¹

I De Latijnse tekst

Rhodos, beroemd door Clarius (d.i. Apollo), hou op de beroemde Colossus te verheerlijken, een zo onbeduidend gevaarte heeft niets wat met een zo groot wonder (d.i. het werk van Stevin) in overeenstemming is, ook al was het een werk dat twaalf jaar duurde.

Het had nauwelijks vijf maal zoveel jaren gestaan, toen een blazen, de ingewanden van de aarde binnenin in beweging brengend, de ontzaglijke ledematen uiteen sloeg. Het (gevaarte) stortte ineen, een onaanzienlijk lichaam ligt op de kust, een voet, een heup, en andere ledematen met een wankel faam.

Dwaas, wat kijk je toe, en vraag je vol bewondering af wie toch de liggende heeft opgericht, en volgens welk plan en welke bevindingen? Maar hoor eens!

Hoe wonderbaarlijk en veel meer te duchten is dit, dat een lichte bries de zwaarte uiteen heeft geblazen?

Inderdaad, dat een lichte bries de zwaarte in zijn geheel uiteen heeft geblazen?

Maar dit is niet wonderbaarlijk geweest, of op dwaze wijze te duchten, als je in staat bent de dingen doordringende oorzaken te leren kennen, en je grotere dingen zult zien, en je je niet zult verwonderen hierover.

Laten zeer grote gewichten steunen op kleine gewichten, zodat juist de sterkste dingen voortgesleept worden door zeer geringe vormen van drang.

Dit heeft moeder Natuur, en de Geest, die er eerder was dan de Natuur bepaald ten aanzien van alle dingen, en nadat het bepaald is, houdt zij dit in stand. Kijk, deze last van de moeder der goden, en wat zij ook maar voortbrengt, draagt de zee, blauwe Vader, terwijl deze op hem steunt: die van een zo groot gewicht al zwaar, torst de lucht op zich.

Deze zachte en lichte lucht maakt iets dat opweegt tegen deze lichamen, en deze lichamen maken iets dat opweegt tegen de lichte lucht. Zoveel vermag de Natuur op dit punt. De Kunst die wedijvert met de natuur, vermag zoveel. Komaan, zeg eens, laat 'het Almachtich' opgesloten zijn in een duistere kerker, laten buiten de huizen en de tempels beginnen te bewegen, laten de bossen en bergen beginnen te verhuizen, welke geestesgesteldheid heb je wanneer je dit ziet, en wat voor gemoedsrust?

Wanneer op juiste wijze met de Natuur wordt gehandeld, handelt de Natuur op de juiste wijze met jou, als je gelooft dat dit verlopen is volgens de toegestane wetten van de Natuur.

Wat betreft het feit dat deze dingen voldoen aan toegestane wetten, moet je ook dit aanvaarden.

Stel dat er, als ik het mag zeggen, nog een aarde is behalve deze: je mag me hier voor mij op een vast spil doen staan, voorwaar ik zal leven (d.w.z. ik mag een boon zijn), als ik niet deze aarde samen met het hemelgewelf en ook de onderwereld in beweging zal brengen. Dit leert ons de weegkunst. Deze zelfde leert dat alles overal uit gewichten bestaat, dat er niets zonder gewicht is, niet deze lucht die wij inademen, niet de hemellucht. Ook al zijn er van de zee en het land, en van het machtige getal van het zand opmeters, en zijn ze er op een andere tijd geweest, ze hebben toch niet de uitgestrektheid van de lucht gemeten, of de kracht van het gewicht afgewogen. U, zeker, Alhazenus, zie ik als opmeter van die plaats, die de wolken doorklieven, in welke hemelrichting de kleur van Iris verschijnt, of boven haar het zuiden, het westen, het noorden of het oosten ligt, of er een vaste plaats is van de Kometen, en hoe deze is en ik vereer U.

Ik geloof dat ge met Uw soepele vlotheid van begrip hem [Stevin], die opmerkzaam maakt op verkieslijker zaken gevolgd zou hebben. Door U is de ruimte niet goed gemeten. Juister woog Stevin die met zijn juiste weegschaal, Stevin die toegewijde vereerder in eigen persoon van U, toegewijde oude man.

Dus schrijdt hij als eerste over deze terreinen, die vroeger door niemands voet zijn betreden, hij komt, ziedaar, hij ziet en dringt door tot de diep verborgen krommingen van de Natuur, opdat wij bevrijd worden van de angstig makende door godsdienst veroorzaakte schroom voor die dingen, die wonderbaarlijk schijnen.

Zich over niets verwonderen is een zeer belangrijke zaak, lezer, maar dat was deze zaak, namelijk het leren kennen van de oorzaken die het wonderbaarlijke bewerkstelligen.

¹ Vertaling van drs. F.K.P.Lub te Rozendaal, docent klassieke talen en letteren.
Hij tekent aan dat in de Griekse tekst niet te combineren, dus niet te vertalen, elementen staan.
De vertaling tussen "<" en ">" is een vermoeden van de strekking. Ook in de Latijnse tekst staan grammaticale fouten.

II De Griekse tekst²

Voor werken die begonnen worden is er behoefte aan een duidelijke gestalte.

Dat weet jij alleen maar, Muze met je honingzoete stemgeluid.

Vertel dus of er ooit van een groot man een groot werk was groter dan het werk zoals Stevin maakte. Immers, de Chaldeeën verkregen wijsheid, of de Hebreëën, of eens de Romeinen, maar jij Muze was Griekenland, en je kende Pythagoras, en Plato en Aristoteles, de zeer heldere ster op het gebied van natuurkundige wijsheid.

Zij zeggen wat de aarde is, en wat de brede hemel erboven, en de zon, en de zee en de nevelige chaos. En je kent Euclides, het geliefde hart van de wiskunde, de zeer heldere ster van de alleenwijze wijsheid, die alles heeft afgemeten. Ook vond het zand zijn getal door toedoen van een ander maar zonder zin, ik zal zijn naam met woorden uitspreken.

Vertel dus, of er ooit van een groot man een groot werk was groter dan het werk zoals Stevin maakte. Aangezien water het beste is, en de zon heerst aan de hemel, en Euclides groot is, < en een groter te prijzen iemand niet te vinden is > zou Stevin het denkvermogen van Euclides hebben?

² De Griekse tekst is geïnspireerd door de overwinningsgedichten van Pindarus (5^e eeuw v.Chr.).